

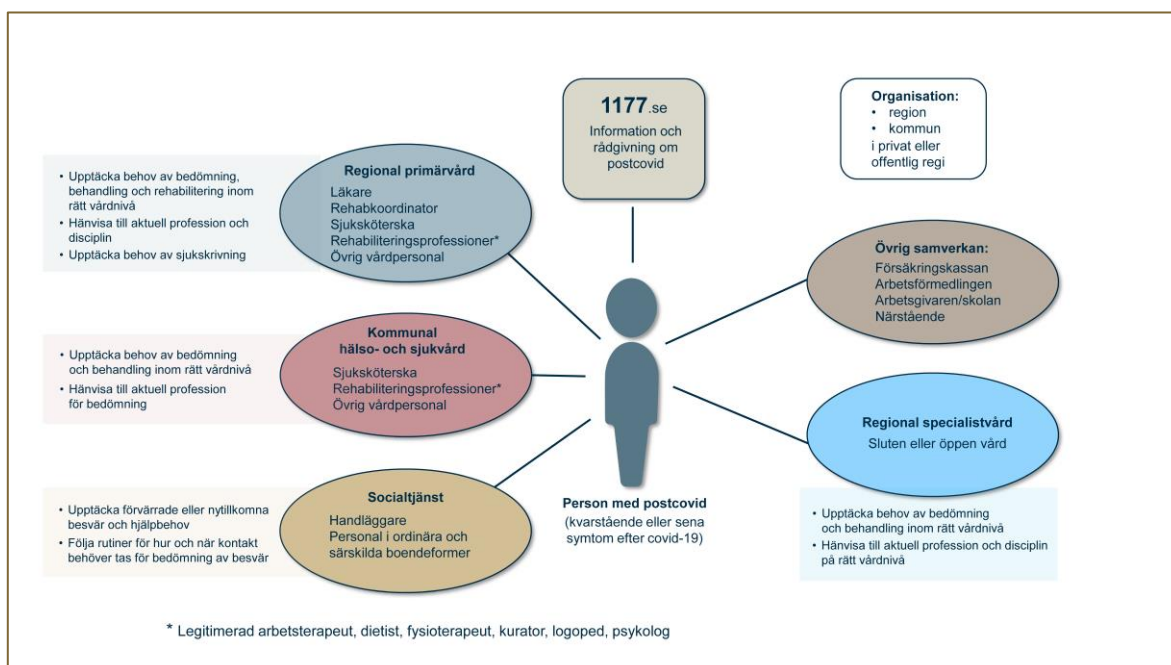
Postcovid – stöd till personal och beslutsfattare i hälso- och sjukvården (del 1)

Det här dokumentet är ett stöd för att planera omhändertagandet av personer med postcovid: kvarstående eller sena symtom efter covid-19. För de flesta med postcovid avtar symtomen gradvis, men en del får komplexa symtom och behöver specialiserad vård.

Vi riktar oss till dig som är beslutsfattare, chef eller personal och arbetar med vård av patienter med postcovid, särskilt i primärvården. Du kan arbeta i regional eller kommunal hälso- och sjukvård eller i socialtjänsten, i privat eller offentlig regi.

Du behöver lokala rutiner och arbetssätt för att upptäcka personer med symtom, och för att hänvisa till rätt profession för bedömning, behandling och rehabilitering. Varje region behöver forma sitt mottagande på ett strukturerat sätt – Socialstyrelsen kommer att publicera mer stöd för det.

Dokumentet innehåller en aktörskarta för de parter som kan behöva samverka. Målet är att personer med postcovid blir omhändertagna och får sina symtom bedömda, och att lämpliga insatser sätts in.

Figur 1. Aktörskartan ger en överblick över de parter som kan vara aktuella i att upptäcka och erbjuda vård och omsorg till patienter med postcovid.

Upptäck symtom på postcovid

Alla aktörer som kan möta personer med postcovid behöver rutiner för att upptäcka behov av bedömning och vårdinsatser (se figur 1), framför allt i primärvården. Även barn kan behöva bedömning och insatser i samband med postcovid. Du som är arbetsledare eller chef har ansvar för att rutinerna finns. Behoven kan till exempel upptäckas av

- läkare eller sjuksköterska när patienten söker vård
- rehabiliteringsprofessioner¹ när patienten söker vård
- personal i mödrahälsovården
- personal i barnhälsovården och elevhälsan
- personal i hemsjukvård
- personal i kommunal hälso- och sjukvård i särskilda boendeformer
- personal i ordinärt boende eller i särskilda boendeformer
- personal i dagliga verksamheter
- bistånds- eller LSS-handläggare
- personal i tandvården.

Patienterna behöver få tillgång till rätt vård oavsett om de har haft bekräftad eller misstänkt covid-19, och oavsett om de har haft en mild infektion eller legat på sjukhus och till exempel fått intensivvård.

Samverka för strukturerade insatser

En nära samverkan mellan primärvården och andra aktörer bidrar till optimala vårdövergångar och en sammanhållen vårdkedja, så att patienterna får en personcentrerad vård på rätt nivå. Flera professioner och discipliner kan behöva samverka på ett strukturerat sätt, i dialog med den ansvariga läkaren i primärvården. Ibland behövs också samverkan med specialister inom specifika professioner i slutenvården, till exempel en specialist i lungmedicin, barnläkare eller logoped.

En rehabiliteringskoordinator i primärvården kan samordna den arbetsinriktade rehabiliteringen. En fast vårdkontakt kan också underlätta för patienten att samordna de aktuella insatserna.

Ta hänsyn till att det kan finnas sekretessgränser för informationsutbyte i dessa sammanhang. Patientens medgivande kan underlätta informationsöverföringen.

Aktörskartan i figur 1 presenterar huvuddragen på området och innehåller förenklingar. Lokala rutiner och arbetssätt behövs, då ansvarsfördelningen i regioner och kommuner varierar i landet.

Symtomen varierar

Kunskapen om postcovid är ännu ofullständig. Patienter uppvisar dock vanligtvis ett kluster av överlappande symtom som kan fluktuera och förändras över tid, och som kan påverka samtliga system i kroppen (se exempel i tabell 1). Det här kommer sannolikt att påverka längden på både återhämtning och

¹ Legitimerad arbetsterapeut, dietist, fysioterapeut, kurator, logoped och psykolog

behovet av insatser och rehabilitering samt återgång till aktiviteter, skola och arbete.

Ibland kan undersökningar visa att symtomen beror på förändringar i kroppen, till exempel skador i lungorna. För andra patienter är det svårare att hitta orsaken till besvären.

Tabell 1. Rapporterade symtom på postcovid

Exempel på symtom
Andfåddhet eller andningssvårigheter (dyspné)
Extrem trötthet (fysisk och mental)
Feber eller feberkänsla
Förändrat lukt- och smaksinne
Huvudvärk
Hög vilopuls eller hjärtklappning (takykardi)
Kognitiv nedsättning, t.ex. minnes- och koncentrationssvårigheter
Mag- och tarmproblem
Neurologiska symtom, t.ex. domningar
Smärta, t.ex. bröstsmärta, muskel- och ledvärk
Sömnstörningar

Källa: SBU, Nationell arbetsgrupp för uppföljning efter covid-19, Huang et al. 2021, Buonsenso et al. 2021 (<https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2021.01.23.21250375v1>)

Använd tilläggs-koden för postcovid i ICD

Du som registrerar diagnoser ska först registrera en huvuddiagnos för personer med postcovid, till exempel ”huvudvärk”, i ICD. Använd sedan tilläggs-koden för postcovid: *postinfektiöst tillstånd efter covid-19* (U09.9).

När rätt koder används kan patientgruppen följas upp på ett strukturerat sätt, så att hälso- och sjukvården får mer kunskap om postcovid.

Terminologisk kommentar

Socialstyrelsen använder termen postcovid för hälsotillståndet med kvarstående eller sena symtom efter covid-19. Det är en kortform av postinfektiöst tillstånd efter covid-19, från klassifikationen ICD.

Vi har valt termen postcovid för att vi framför allt vill skilja tydligt mellan en pågående infektion (covid-19) och ett efterföljande tillstånd utan infektion (postcovid) – oavsett hur länge tillstånden varar.

Socialstyrelsen undviker benämningar som långtidscovid och långcovid, eftersom personerna med kvarstående eller sena symtom oftast inte är sjuka i covid-19 längre. Observera dock att ett mindre antal personer möjligen har besvär på grund av en långvarig pågående covid-19-infektion. De kan behöva liknande insatser som personer med postcovid.

Andra länder har valt andra indelningar och benämningar för de hälsotillstånd som har samband med covid-19.

Så har kunskapsstödet tagits fram

Socialstyrelsen har tagit fram detta dokument i samverkan med Nationellt system för Kunskapsstyrning hälso- och sjukvård, SKR och professionsförbund. Dokumentet bygger på kunskapsläget för vård vid covid-19, som det ser ut just

nu. Det har tagits fram på kort tid för att möta behovet vid covid-19-pandemin. Socialstyrelsen har därför hämtat in synpunkter från färre sakkunniga och andra intressenter än vanligt.

➔ Läs mer:

- **Besvär efter covid-19 – 1177 Vårdguiden.**
<https://www.1177.se/sjukdomar--besvar/lungor-och-luftvagar/inflammation-och-infektion-ilungor-och-luftror/om-covid-19--coronavirus/besvar-efter-covid-19/>
- **Nationell vägledning om fast vårdkontakt och samordnad individuell plan.**
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/vagledning/2017-10-25.pdf>
- **Socialstyrelsens tre dokument för planering och stöd för tidiga rehabiliterande insatser vid covid-19.**
<https://www.socialstyrelsen.se/coronavirus-covid-19/>
- **Socialstyrelsens försäkringsmedicinska beslutsstöd. Postinfektiöst tillstånd efter covid-19.**
<https://roi.socialstyrelsen.se/fmb/postinfektiost-tillstand-efter-covid-19/705>
- **Kodning av covid-19 i ICD.**
<https://www.socialstyrelsen.se/utveckla-verksamhet/e-halsa/klassificering-och-koder/icd-10/>

➔ Kommande publicering:

Socialstyrelsen kommer att ta fram ytterligare och mer omfattande stöd om postcovid, löpande fram till oktober 2021.

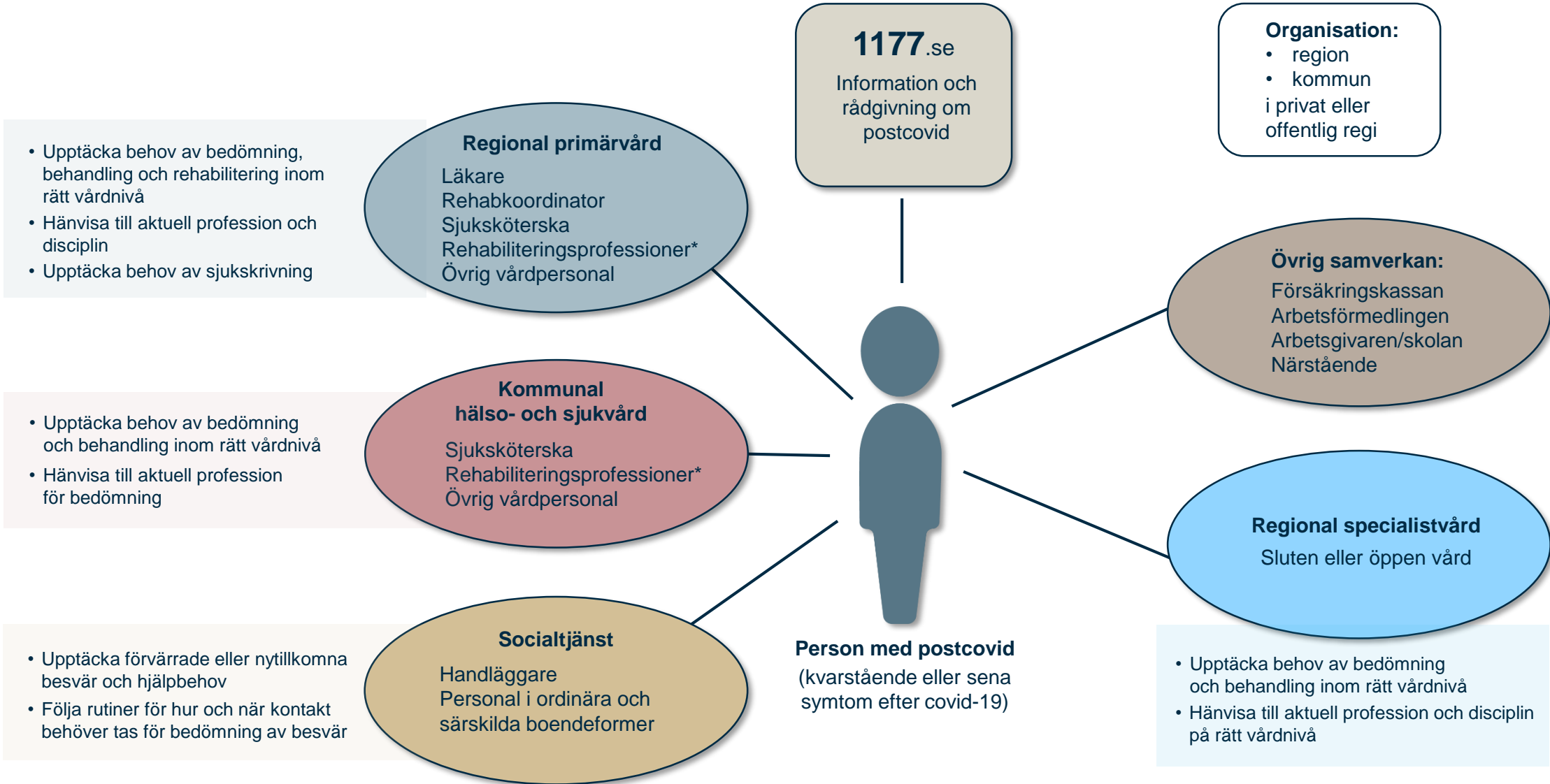
Nationell arbetsgrupp för uppföljning efter covid-19 (där Socialstyrelsen deltar) kommer också att publicera följande stöd under våren:

- Diagnos- och testdokument för primärvård vid utredning och diagnostisering av patienter med långtidssymtom.
- Frågeformulär för uppföljning av covid-19. Formuläret ger patienter en samlad bild över besvär efter covid-19, och hjälper den som möter patienten att bedöma patientens situation.

Versionshistorik

Version	Ändring avser	Datum
1.0	Nytt dokument	2021-03-04

Aktörskarta för samverkan vid postcovid

* Legitimerad arbetsterapeut, dietist, fysioterapeut, kurator, logoped, psykolog